

PRELOM

Izhaja vsak četrtek
Naročnina letno Din 30.—

Uredništvo in uprava:
Kolodvorska ulica št. 8
v Ljubljani

Telefon št. 3770
Pošt. ček. račun št. 10499

Vedno ob strani!

Posebne vrste tiči so v našem narodu »večni omahljivci«. V bistvu so to sicer po večini dobri ljudje, manjka jim pa jasna presoja stvari in odločnost, predvsem pa korajža za odločitve. Pri organizaciji našega pokreta naletimo večkrat na take neodločneže, katerim nikdar ni vse jasno, nikdar vse popolnoma zanesljivo in varno.

V začetku našega pokreta so cincali, ker so bili prepričani, da se itak ne da nič doseči, da je ves trud in vse tveganje zaman, da ljudstva ne bomo mogli dvigniti iz otupelosti in mrtvila, itd. Ko so se pa zgenile množice našega naroda, ko so naši tabori in zbori razvneli najširše plasti naroda, so pa zopet našli druge izgovore. »Stvar je čisto dobra in lepa, ampak Bog ve, kako se bo vse to razvilo, kdo bo končno imel vodstvo v rokah, kajti nič se ne ve, kdo je za tem pokretom, itd.« Zaman vse zatiranje, da je pokret samonikel, da ni nihče za tem pokretom, zaman vse dokazovanje, to jim ni bilo še jasno tem »večnim omahljivcem«. Prišle so nevihte, toča, grom in strela nad pokret, Borba proti »Boju« je zavzela najhujše oblike, generali brez vojske so napovedali boj na nož. Angažirali so za boj vesoljno JNS, ki neomejeno gospodari v državi, kakor trdijo namreč, prenesli so borbo v Beograd, napeli vse sile, da zataji »Boj«. Drug pred drugim so zlezli generali pod mizo in zatajili medsebojno mržnjo in jezo ter se »ujedinili« v boju proti nam. Kar po vrsti so se deklarirali proti borbem in proglasili svoje prokletstvo nad pokretom. Padle so končno vse sumnje »da je kdo za našim pokretom.« Postalo je jasno, da za pokretom borcev ni nihče drugi, kakor naš slovenski narod, ki zbira svoje sile, da naš slovenski narod in izkoriščevalcev, ter se otrese zajedalcev in izkoriščevalcev, ter se korobačem izžene iz svoje srede vse zavajalce in spekulante z ljudskimi in državnimi interesi. — Zjasnilo se je, toda za naše omahljivce je bilo še vedno oblačno. »Čudno pa vendarle, da vi borci lahko tako svobodno nastopate in govorite. Če bi kdo drugi tako ostro obsodil delovanje teh politikov, Bog ve kaj bi se mu zgodilo.« Res, res, čudno, kajti žalostna resnica je, da je pri nas še tako malo ljudi, ki se zavedajo v polni meri svojih državljanških dolžnosti, pa tudi pravic. Seveda pa je stvar taka, da človek lahko z vso ostrino udari po zablodah in grešnikih le takrat, če ima sam čisto vest, pred vsem pa čiste in poštene namene, nesebično koristiti narodu in državi. Kdor zasleduje drugačne cilje in ima umazane, sebične namene pri tem, naj pa molči. Borci in bojovníki pa smo si pridobili takrat, ko je bilo treba tvegati življenje za našo narodno svobodo, potrebno legitimacijo, pa si zato ne damo od nikogar omejevali svojih državljanških pravic, zlasti pa ne pravice dela na zboljšanju razmer in očiščenju javnega življenja. Toda kljub temu je prišla prepoved shodov pod milim nebom. Kaj so rekli omahljivci na to? »Ja, vidite, potem pa sploh še ni gotovo, če boste še smeli tako javno nastopati, kakor sedaj. Treba je počakati, če bodo pravila potrjena itd.« Kakor, da je razvoj našega pokreta odvisen od pravil, kakor da je mogoče zadržati s takšnimi prepovedmi ideje, ki so se razile kakor povodenj in se ukoreninile v srcih našega ljudstva. Prazni upi, brezupni poizkusi. Toda za omahljivce je tudi to sila važno, zato treba počakati.

In tako gre igra naprej. Če bodo pravila potrjena, bodo počakali, da se bo videlo, kako bodo nova pravila vplivala na sestavo vodstva, itd. itd. Brez konca in kraja gre cincanje, brez konca in kraja previdnost in pomisleki naših omahljivcev. Zato prijatelji omahljivci: Bog z Vami! Kajti »mi gremo naprej, mi borci,« pa nimamo ne časa ne volje, ukvarjati se z Vami.

Od vsega začetka sem vas opozoval, od vsega početka sem bil mnenja, da ste največji škodljivci naroda, ker podpirate s svo-

jo pasivnostjo vse slabo in ovirate dobro. Zato gremo preko vas omahljivcev.

Mož, ki je spoznal, da je stvar dobra, ne bo prav nič okleval, nič ga ne bodo stršili prazni pomisleki. Kajti, če se bojim, da bi dobra stvar zašla na stranpot, bom odločno pristopil, pa se boril, če treba, za krnilo, da pomagam vzdržati ladjo na pravi poti. Če mislim ali slutim, da tiči kdo za grmom, stopim tja in razgrnem grm, da se prepričam o pravilnosti slutnje. Če je pa grm pregost, udarim s palico po njem, pa se bo že zganilo, če je kaj v njem. Figarji pa, seveda, se ognejo na daleč vsakemu grmu, kajti za vsakim lahko kdo tiči.

No, grmovje ob naši poti je srečno pretreseno in pregledano, nebo se je zjasnilo in solnce je posijalo ter pregnalo vse sume in

domneve. In kakor sem že davno napovedoval, tako se sedaj godi. Dve fronti se vsvarjata. Naš pošten slovenski narod, vse kar je dobrega, čistega in odločnega, se zbira v taboru borcev za pravico in poštenje. Kaj bo ostalo na nasprotni strani, bomo kmalu videli. Za omahljivce pa postaja situacija vsak dan težja, kajti znašli se bodo prav kmalu med dvema ognjema in popadali bodo pod ognjem z obeh strani. Da jim olajšamo odločanje, jim povemo na uho, da bo sprejemanje v članstvo »Združenja borcev« v kratkem zaključeno, ker ne re-flektiramo na podgane iz ladje, ki se potaplja. Mi hočemo v svojih vrstah samo borce, same bojovníke, odločne, zavedne, ponesne, zanesljive in pogumne. Kdor pa pre-mišlja in kalkulira, kje bo več koristi, ta naj izvoli v tabor naših nasprotnikov.

Stane Vidmar.

Koncentracija denarništva

V zadnjem desetletju opažamo v državah zapadne Evrope mogočno koncentracijsko gibanje bank. Prodrlo je spoznanje, da je z zmanjšanjem možnosti zaslужka, ki jih je nudil vojni in povojni čas, postala potrebna štednja. In pa štednja, če n. pr. v kakem malem mestu deset bančnih poslovalnic med seboj konkurira. Uvideli so, da je veliko boljše, če se devet poslovalnic likvidira, deseta pa nato opravi ves njihov posel. Znano je, da je finančni kapital izvrstno organiziran, zato je pa taka koncentracija bila tudi brez daljnega mogoča. Tako vidimo v gospodarsko visoko razvitih državah zapadne Evrope, da je ostalo le omejeno število velebank, ki si med seboj razdeljujejo posle in ki imajo v manjših krajih racionalno organizirano mrežo podružnic. Taka koncentracija je tudi izključila možnost neracionalnega kreditiranja, ker je pregled situacije zdaj popolnoma jasn, in kar priznati je treba, da je taka koncentracija zdrav pojav, ki je bil naravnost neizbežen, ko so minile motne povojne razmere.

Angleški imperij ima že zelo dolgo časa izvrstno organizirano in koncentrirano bankarstvo, saj je Anglež bankir sveta in prvovrsten mojster v svoji stroki. Najjasnejše se kaže ta sistem v Kanadi, kjer je deset velebank, ki stoje pod strogim strokovnim nadzorstvom države in imajo pravico emitiranja denarja — kanadskega dolarja — ter razpolagajo z gosto mrežo podružnic po vsej Kanadi in po onih državah, kjer ima Kanada trgovske interese. Kanadsko bankarstvo je torej strogo centralizirano, in kar sklene deset bankirjev za zeleno mizo, to se zgodi in po tem se mora ravnati ves ogromni dominion.

Drugačno lice kaže bankarstvo Združenih držav. Tam ni koncentracije, tam imamo na tisoče bank. Vodja take banke izvrstno pozna lokalne razmere in potrebe in lahko veliko bolj elastično vrši svoje gospodarske funkcije, kakor je to mogoče pri koncentriranem bankarstvu, kjer je vodja bančne podružnice uradnik brez posebnega delokroga, ki nima merodajnega vpliva na poslovanje svojega zavoda. Bančna kriza v Združenih državah je bila v nemali meri posledica te dekoncentracije, ker je vsemu bančnemu poslovanju primanjkovalo enotnega načrta in skupne volje. Veliko število bank je propadlo in gospodarstvo je brez dvoma radi poloma bank mnogo trpelo, na drugi strani moramo pa kljub temu, da v Kanadi že desetletja ni bilo nobenega bančnega poloma, kar priznati, da je enostranost kanadskega bankarstva, ki ni imelo dovolj kontakta s svojo klijentelo, močno zavrgla gospodarski razvoj Kanade. Združene države bi ne bile nikdar dosegle visoke stopnje gospodarskega razvoja, ki se z njo ponašajo, če bi imele centralizirano bankarstvo. Vse izgle-da, da so Združene države kljub nevšečnosti vendar izbrale boljše.

V Franciji imamo spet premetene bankirje, ki so sijajno med seboj organizirani, zato je Pariz središče, ki se z njega dirigira vse, kar se v Franciji zgodi. Tu vlada stroga centralizacija.

Jugoslavija ni gospodarsko homogena. Pri nas v Dravski banovini je bilo najvažnejše kreditno zadružništvo, na Hrvatskem je bil v Zagrebu centraliziran kapital v velikih bankah s podružnično mrežo, Beograd pa ima močne inozemske bančne postojanke, notranjost pa večje število malih zasebnih bank in vaških izposojevalnic denarja — zelenašev.

Mi smo narod malih ljudi. Kjer so Jugoslavlani ostali brez svoje denarniške organizacije, so postali lahek plen tujega kapitala, ki jih seveda nemilo izkorišča!

To se zlasti kaže na Hrvatskem, kjer je v visoki zagrebški financii v prvi vrsti zastopan tuji kapital, pa tudi v drugih pokrajinah naše države. Slovenci bijemo od sedemdesetih let prejšnjega stoletja heroično borbo zoper tuji kapital. Naše kreditno zadružništvo je v predvojnih desetletjih in v prvem desetletju po osvoboditvi ob neverjetnem samozatajevanju vsega naroda vztrajno zavzemalo postojanko za postojanko na gospodarskem polju. Naše kmetijstvo se je otrslo vpliva vaških in mestnih oderuhov, kar je omogočalo le nesebično in pogosto brezplačno delo zadruharjev, slovenskih borcev za gospodarsko svobodo našega naroda. Slovenski trgovec je s pomočjo kreditov s strani našega zadružništva razvil svoje poslovanje, in početki naše narodne industrije so baš tu našli svojo denarno podlago. Čim bolj prihajamo na vzhod in jug naše domovine, tem manj opažamo stvarjanja domačega kapitala, tem večji je vpliv tujih financ, ki kujejo v sužnost narod in ga drže v siromaštvu, tem večja je gospodarska odvisnost.

Odločna beseda vojnih invalidov v Beogradu

Iz zadnje številke »Ratnega invalida« prinašamo v izveščku težke misli in obtožbe naših tovarišev jugoslovanskih invalidov, s katerimi z dušo in srcem simpatiziramo.

V kratkem bosta potekali dve leti od dne, ko so bile podane prve obljube mero-dajnih oseb, da se bo stari invalidski zakon iz l. 1929. spremenil v korist onih nesrečnikov, ki so bili že devetindvajsetkrat komisijsko pregledani in o čemur so jim bili izdani dokumenti o priznanju pravicah. Vendar — tridesetih, brez ozira na vse to, so bili enostavno izločeni iz Invalidskega zakona in vrženi na ulico, ki naj se odslej briga zanje. Polni dve leti se je

Če bi se kreditno zadružništvo razvijalo počasi, a vztrajno na vzhod in jug, bi lahko po gotovem številu desetletij pričakovali popolno emancipacijo od tujega kapitala, videli bi lahko na horizontu zarjajo naše dokončne osvoboditve — naše ekonomske svobode in neodvisnosti.

Namesto tega vidimo, kako nam delo naših očetov in dedov, naše slovenske kreditno zadružništvo, propada pred očmi. Malokdo izven Slovenije more občutiti vso globino te silne tragedije! Cele generacije zmožnih in varčnih idealistov so vodile narod pri graditvi te podlage našega domačega gospodarstva, in vse to se zdaj nahaja v stanju likvidacije.

Oddaljujemo se od svojega nacionalnega ideala gospodarskega osvobođenja, naš narod se vse bolj pogreza v sužnost tujega kapitala. Maribor, Trbovlje, Kranj, to so postaje na križevem potu našega trpinja, ki je nekdanj zrl z zaupanjem v bodoče in porajajoče se osvobođenje in ki je zdaj tako surovo vržen globlje kakor je kdajkoli bil. Naš bajtar, naš mali človek nima več nade.

Naše zadružništvo ni zakrivilo teh razmer. Zdržema naraščajoča kupna moč dinarja je temu vzrok.

To je ozadije, pred katerim se vrši koncentracija našega denarništva. Izključitev privilegiranih bank od kvarnih posledic, ki jih morajo radi zaščite politike trpeti vsi ostali denarni zavodi, statistika vlog, ki kaže stalen porast v privilegiranih bankah na račun ostalih zavodov, zakoniti predpisi, ki favorizirajo te zavode pred drugimi, kakor je n. pr. nedavni predpis glede izključnega nalaganja denarja maloletnikov pri državnih Hipotekarni banki, vse to priča o tendenci, koncentrirati vse denarstvo pri državnih in privilegiranih zavodih in pri velebankah, ki so postojanke tujega finančnega kapitala in nimajo mnogo jugoslovanskih vlog.

Naše denarstvo ne potrebuje koncentracije, ker je že koncentrirano v zadružnih zvezah. Privilegirane banke imajo mnogo višje režije kakor naše zadruge, kjer mnogi funkcionarji delajo zastoj; naše zadruge so vselej imele nižjo obrestno mero kakor favorizirane banke, kljub predpravicam teh bank.

Naše denarstvo zahteva le svoje osnovne pravice: stabilnost dinarja, mesto naraščanja, ki mu je odvzelo velik del kritij in boniteto dolžnikov, regulacijo konkurenčnih pogojev v smislu enakopravnosti, ki je vladala pred inauguracijo etatiziranja denarstva, in normalno sodelovanje Narodne banke v smislu njenih narodnogospodarskih dolžnosti, ki jih je prevzela in ki je v zameno zanje dobila lukrativni privilegij izdajanja bankovcev.

Spoštujte heroične napore naših dedov!

Prijatelji »Preloma«, pridobivajte nove naročnike! Zahtevajte »Prelom« v vseh kavarnah, gostilnah, brivnicah i. t. d.

delalo na načrtu teh sprememb, prosilo se je na levo in na desno — hvala Bogu brez uspeha. Parlament je modro molčal; onih stodvajset poslancev, ki so podpisali predlog za spremembo Invalidskega zakona, je pozabilo, da podpis pomeni zavezo, ki se mora izpolniti. Izbrani odbor za proučevanje zakona je dovršil svoje delo in ga položil v arhiv, da ga pokrije prah...

Vojne žrtve pa so čakale zaman. Vojni invalidi so bili degradirani v naši zemlji in so postali brezpravnih bojovníki, ki so nekdanj kot vojaki nekaj veljali, sedaj kot nesposobni pa so izročeni ulici. Nihče ni vprašal, ako je to v interesu države, ako to odobrava narod in ako se s takimi zgle-

di dobro služiti bodočim generacijam. Prepušteni so bili na milost in nemilost sedanjosti, ki ne pozna ne Boga, ne duše, ne najenostavnejše morale — zato so invalidi prišli v tak položaj, da jim pomeni smrt edino v olajšanje bede.

Danes se ne ve, ali je bolje onim, ki so kot invalidi priznani, ali onim, ki niso priznani. Gonijo jih iz vlakov radi neizpolnjevanja bedastih formalnosti. Menda se naša družba boji, da ne bi invalidi radi voznih olajšav »obogateli«, dasi že šest let nekateri skoro ne jedo kuhane jedi!...

Občinske oblasti ne odpošiljajo pravočasno spiskov invalidov; finančne oblasti pa jim zadržujejo po 6 do 8 mesecev redno invalidnino. V eni sami fin. direkciji so ustavili 2000 invalidom izplačilo podpor, ker manjka eden ali drugi »dokument«. Onim pa, ki so izpolnili vse pogoje, se ne izplača denar, ker občinski pisar »noče« overiti identičnost dotičnega invalida. Če pa je tudi to vse v redu — pa ni denarja za izplačilo!

Vsa štednja se vrši neusmiljeno in najprej na račun vojnih žrtev. Ortopedski zavodi nimajo kredita, zato niso več podobni socialnim institucijam, nego ubožnicam. Že gotove proteze in ortopedski aparati ležijo v skladiščih, ker »ni kredita za ekspedicijo«. ... Zato srečavamo zopet invalide z lesenimi udi mesto z ortopednimi protezami — tako se vračamo nazaj v neurejenost burnih let 1918. in 1919.

A kljub vsemu je naš budžet vseeno pasiven! Naša beda pa je vsaki dan večja! Po tem pa nam predbacivajo, da odhajamo v politične stranke — nihče pa ne ve, da smo prišli v svojem obupu do skrajnosti. Govorijo nam o invalidskem proračunu, o stopetnajst milijonih, izplača pa se letno komaj šestdeset milijonov (invalidov pa je v državi 60.000!). Zakaj pa raje ne objavijo, koliko dohodkov prinaša invalidski davek, na katerega se davkoplačevalec najbolj pritožuje, kateri pa ne gre v naš prid.

Versajski dogovor o miru je priznal herojstvo male Srbije in določil milijarde za nagrado za vojne žrtve. Toda — kar nam je velikodušno priznal tujec, tega nam ne priznava lastni brat! — Zakaj nas nihče ne vpraša, kakšno da še nismo zblazneli in prišli iz potrpljenja? No — mi smo na pragu obupa in blaznosti! ... Zato so mnogi od nas že dvignili roke od vseh podpor, ker ne morejo več izdržati vsega maltretiranja radi brezkončnih podatkov, dokumentov, uverjen itd. Saj izgleda, da so podpore od danes do jutri!

Zato pa so se pričele naše invalidske mase skupno z vojnimi dobrovoljci in bojevniki gibati na jugu naše države na velikih zborih, kjer iznašajo ostre kolektivne proteste na naslov današnje družbe, mero-dajnih faktorjev in ljudstva. Kar pa je najzanimivejše — oni upirajo oči v vojsko in svoje vojaške voditelje iz vojne, predvsem v Vrhovnega poveljnika Kralja — edino pri njih še upajo najti razumevanje za naše vojaške vrline in usmiljenje za našo bedo, v katero smo prišli samo zato, ker smo ljubili svojo zemljo bolj, kakor svoje življenje!

Naše invalidske organizacije v zajednici z bivšimi bojevniki in vojnimi dobrovoljci bodo nadaljevale z organiziranjem teh velikih protestnih zborov socialno patrijotičnega značaja vse dotlej, dokler ali ne uspemo v svojih zahtevah, ali pa dokler se ne zberemo vsi skupaj v Beogradu, da izvršimo likvidacijo teh zahtev, prepušča-

joč vsakemu posamezniku pravico, da se briga za sebe kakor ve in zna.

Ako nam je domovina v znak priznanja zaslug naklonila bedo, naj se izbrišejo imena iz postavljenih spomenikov, ker je hvaležnost naroda v protislovju s stvarnostjo. Ako so se naše kosti polomile zato, da bi se razni profiterji dokopali do milijonov, nam pa bi dajali drobtine — naj nas vse oslepijo, da ne gledamo propadanja morale in skrunjenja narodnih svetinj! Ako smo udarjali z glavami ob zid, ko smo se vozili na strelah železniških vagonov skozi Ripanjski in Raljski predor — zato, da so po asfaltu bežale limuzine vojnih dobičkarjev, medtem ko je po bregovih Kopaonika plakala invalidska deca v bedi, gladi in obupu — tedaj naj se raztrgajo oni listi zgodovine, ki so popisani z našo krvjo! Ako hoče Beograd še dalje zbirati »hohštaplerje« in tihotapce na škodo patrijotičnih državljanov — tedaj se vrnimo v Kragujevac in Orašac iz prvega ustanka, kjer so nam naši dedi čuvali čast v zdravi morali, tedaj nam bo le lažje, ker bomo daleč od teh čudes Sodome in Gomore! Ako se ne prizna požrtvovalnost v vojni — naj se ne deklamira o patrijotizmu in naj velja le gola dolžnost in obveza!

Tedaj bomo vedeli, da smo brezpravni in v vojni fizično onesposobljeni berači! Tedaj nam poreko, da za nas ni ne priznanja, ne povračila. Toda če so bili 16 let gluhi za naše prošnje, če so pirovali poleg naše bede in se smejali na račun našega eksponiranja v svetovni vojni — je to sramota in podlost, ker se na ta način vsa morala tišči v blato nečistosti in se razbijajo temelji, brez katerih ni zdrave zajednice. Mi te odklanjamo, ker vemo, da bo kmalu minila ta umazana doba, da

Kvišku srca

Med našimi somišljeniki se je zadnje čase zelo uveljavil tednik za politična in družabna vprašanja »Otažbina«. Izvrstni članki tega lista dokazujejo, da je v naši državi mnogo izvrstnih duhov, katerih misli se dvigajo visoko nad močvirje malenkostne vsakdanjosti, stremeči za vsem, kar je lepega in dobrega ter v korist celokupnemu našemu narodu od Triglava do Vardarja.

Pod gornjim geslom — in katero geslo bi bilo v naših časih bolj primerno? — je prinesla »Otažbina« z dne 8. julija t. l. izvrstnen članek, katerega drugi del si dovoljujemo podati našim bralcem v prevodu.

1. »Že več časa se državljani sprašujejo: Doklej bo vse to trajalo?

Zadnje čase pa se vse bolj pogosto čujejo glasovi: Tako ne gre več naprej!

Z besedo »tako« državljani ne merijo na kakšno določeno politično ali družabno obliko. — Ker so realni ljudje, imajo največkrat v mislih rezultate političnega in družabnega življenja, ki jih občutijo vsak poedini in vsi skupaj. Njim ne gre za obliko vladavine, pač pa jih v največji meri zanimajo rezultati vladavin.

Žalost ni življenje, tega nihče ne misli. Pogoj življenja je navdušenje. To je pravo življenje.

In zato smatramo za prvo potrdilo naše slutnje, da so blizu dnevi navdušenja, te vse bolj pogoste glasove, da »tako ne gre več naprej.«

Nad življenjem naroda vladajo slični zakoni kot nad življenjem človeškega telesa.

* Otažbina, Beograd, Kosančičev venac br. 6.

lepo opravil svoje dve, tri službe na dan — v nobeni se ni bilo treba pretegniti — zvečer pa si imel svoj tarok in svojo debato pri stalnem omizju. Kriza je počasi izginjala — skoro vsak dan si bral, da se že jasni. Sedaj pa tak nemir — človeku še cviček ne diši več!

Odgovorili so rdečeglavi gospod Janez: »Zakaj pa se kratkomalo ne sprejme zakon, da krize sploh več ni in da je pod najstrožjo kaznijo prepovedano govoriti o nji? Vsak bi se že rad vtikal v to zadevo — ta bi bila lepa! Zato smo mi tukaj!«

Trebušni gospod Tomaž pa so se napeli: »Sploh ti borci! Govorijo neprestano o borbi za pravico, poštenost, narodno slogo in svobodo — in Bog ve kaj še vse. Ali veste, kaj se to pravi? To se pravi, da hočejo postaviti vse na glavo! Zato pa so tudi razklali našo vas! Tako lepo smo komandirali kmetu, ki se nas je navadil in se nam že oddaleč odkrival. Ti bojevniški elementi pa so prinesli razdor med ljudstvo, da se niti skubsti več ne da! Saj poznata tisto lepo pesmico:

Od Urala do Triglava
Ena sama molzna krava...
Žalostna nam Majka Slava!

Ho, ho, ho! Ali ni dobra? Ampak to bando bi jaz razgal s pasjim bičem!

Gospod Emil: »Kako boš razgal, prijatelj! Ko so pa invalidi in dobrovoljci zraven!«

Gospod Tomaž: »Kaj dobrovoljci — tudi jaz sem dobrovoljec — saj sem rad dobre volje, če nimam kakih skrbi. Kaj pa se repenčijo ti ljudje? Saj jih je vsak dan manj! Za pogrebi naj hodijo in na narodnih slovesnostih naj paradiirajo, kolikor hočejo! In invalidi! Naj se raje brigujejo za svoje trufike! In tombole naj prirejajo! Za politiko smo pa mi tukaj!«

Gospod Janez: »Pa kako so se razpašili ti borci! Pomislita — zadnjič smo imeli sejo »Društva političnih matadorjev« (seje imamo pogosto, saj drugače nas žene ne pustijo z doma, še tako pravijo, da nismo matadorji, ampak matafirji). No in smo imeli na dnevnem redu eno samo točko, namrec

Nov grob

Nenadno je prispela vest, da je umrl na prevozu z Raba v Ljubljano dr. Janže Novak, odvetnik v Ljubljani, smrtno zadet od solnarice.

Odšel si od nas, Ti neumorni znanilec resnice in pravice, Ti strastni debater, Ti nemirni duh, ki si brez prestanka iskal nova pota — da bi bilo dano več solnce in kruha našemu malemu človeku. Kar niso zmogle mrke avstrijske ječe od obsodbe na božični večer 1914. v Ljubljani, do obupa polnih ur, ko so te z Endlicherjem na eni in isti verigi vklejenega vlekli v Gradec pred novo sodbo in obsodbo — to je opravilo žgoče solnce našega sinjega Jadrana. Tebe, ki si s simpatijami spremljal vso našo borbo za pravico in poštenost, Tebe, avstrijskega veleizdajnika, starega in slavnega »Preporodovca« — ni več...

V petek zjutraj ob 7. uri Te bodo odpeljali v Tvoje rojstne Notranje gorice. Naj Ti bo lahka poslednja pot, naj Ti bo mir v svobodni rodni zemlji, Ti uporni, nepozabni Janže!

bo prišla strašna sodba, ki bo sodila strogo po pravici!

Pozdravljamo naše tovariše in jih prosimo naj vztrajajo, ker so na pravi poti! Dvigajte proteste do neba, da se nas usmili! Zahtevajte za nas tako ravnanje, ki pripada junakom, ki so pošteno izvršili svojo dolžnost napram državi! Mi vsi smo z dušo in srcem z vami, kakor je z Vami vse ono, kar je ostalo pošteno in neokrženo od surovega materijalizma sedanjosti. V tem imenu naj bo vaše delo srečno!

bomo imeli tudi jedro. Imeti moramo šole, cerkve, sodišča in druge oblasti, pa je izključeno, da tudi resnica in pravica ne bi bili med nami.

Pokazalo se je, da je treba resnico in pravico iskati in uočevati s posebnim prizadevanjem poleg vseh oblik, ki smo jih ustanovili. Kajti šole in cerkve, sodišča in druge oblasti prav lahko, da ne vsebujejo resnice in pravice.

Zdaj smo to temeljito občutili, Z začudenjem smo ugotovili svojo zmoto. In sedaj vsepovsod ugotavljamo, kako daleč smo bili od resnice in pravice, in hočemo da ti dve kraljevski čednosti zasedeta svoje mesto, za vsako ceno in čim prej.

4. Oni, ki zdaj upravljajo državo, kažejo znake vznemirjenosti.

Jezijo se na rodoljubne organizacije, ki se pod nepolitičnim imenom bavijo s politikom.

Naj sedanji upravljači nikar ne mislijo, da je to naperjeno osebno zoper nje.

To je globok odpor narodovega življenja na splošno nepopolne pogoje, v kakršnih se narod nahaja.

Naj je videti še tako nemogoče, kljub temu bi (upravljači) še danes lahko to spoznali in postali nosilci ravno tega življenjskega odpora. Morali bi ravno na sebi veliko spremeniti in samega sebe bi morali premagati, toda nedvomno je, da bi to bilo njim in nam v dobro.

Toliko moči pa nimajo — to naj si dobro zapomnijo — da bi zavrl prihod tistega, kar mora priti.

Z narodom za narod. S hitrimi koraki se približuje jesen in zima. Čas hiti in razmere šibkejših slojev, posebno rodbin v mestih in rudniških okrajih z otroci so od dneva v dan težje. Mi vsi vršimo dolžnost tovarišta, ako še danes mislimo na one, katerim ni zagotovljena eksistenca v bodoči zimi, mogoče niti enkratna dnevna hrana ne. Glede na ta dejstva bo treba organizirati potom naših tovarišev in organizacij nabitralno akcijo v živežu, in to že v septembru, da se onemogoči pokvarjenje živil, namenjenih revnejšim tovarišem in njih svojcem.

Vse čitatelje naprošamo za primerne navse in predloge, naslovljene na »Boj«, Ljubljana, kako bi se ta akcija izpeljala uspešno in v vsestransko korist.

»bojevnike«, katere smo hoteli kratkomalo izključiti iz našega društva. In kaj je bilo? Izkazalo se je, pomislita: izmed vseh deset članov odbora razven mene in predsednika — sami bojevniki! Pa sva propadla 2 proti 8! Sramota za celo Evropo! Kamor pogledaš — naletiš na bojevnika! Množijo se kot zajci — kar brez shodov! Izgleda, da je med vojsko le bilo več mož na fronti, kot pa doma. Eh, kakšno smolo imamo: več jih smo prijeli za blato, pa smo v roki imeli cekin. Sedaj pa je ravno narobe...»

Gospod Janez: »Jaz bi že dal vetra tistim zaplotnikom, tistim bojevnikom! Ali mislijo, da bodo imeli samo soldati besedo? In jaz, ki sem bil škarta celo vojno (saj vesta, imel sem zveze...) samo zato, da je imela ranjka Avstrija enega vojaka manj — jaz sem šel raje k aprovizaciji. Če sem le mogel, sem tisti mačehi Avstriji kje kaj odščipnil. Koliko vreč moke, koliko masti! Povsod je kaj odpadlo — in če sem si napravil denar — na čegav račun je to šlo? Na račun Avstrije! Oslabiti jo je bilo tre-

Pri cvičku

V gostilni »Pri veselem politiku« so sedeli trije častitljivi možje v že skoro prezrelih letih moške dobe. Kadili so debele cigare in zalivali svoje važne misli s cvičkom, da so jim žareli nosovi kot večerna zarja.

Beseda je šla svojo pot. Ko so bili izmenjali nekaj najnovejših krepkih »vicov« (seveda v nemškem jeziku, kot po navadi), so prešli na splošni pregled. Absolvirali so v pol ure vso svetovno politiko od hudega Hitlerja do malega Dollfusa. Tudi na Ljubljanski deli v smrdljivi Ljubljani in na Ljubljanskem Gradu ter na tlakovanje Bleiweisove ceste niso pozabili. Končno so se ustavili pri občinskih volitvah.

In so dejali gospod Emil: »Neverjetno, kakšen prah se dviga po naši milo slovenski domovini! Tako lepo smo živeli doslej in bi še lahko — da niso ti vražji borci spregovorili! Kaj je bilo tega treba? Človek je

Obnova Bolgarije

(K dogodkom v bratskem narodu.)

Bolgarski novotariji, katerih nastop se je tako simpatično tolmačil v vsej evropski in tudi naši jugoslovanski javnosti, se dobro zavajajo, da nova država zahteva tudi nove miselnosti. Ta miselnost je pravzaprav že tukaj. Toda nahaja se takorekoč neizražena v dušah bolgarskih ljudi, v njihovem tihem svetovnem nazoru, v vsem njihovem hotenju po lepši bodočnosti. Saj če bi ta miselnost ne obstajala nekje globoko v njih, bi tudi ne prišlo do preokreta v bolgarskem življenju. Toda sedanji voditelji Bolgarije hočejo, da ta miselnost na pravilen in primeren način dobi izraza, da bo vsem jasna in pojmiva in da bo na ta način še globlje prodrla v vse sloje naroda, tudi v tiste, ki morda niso še hladno ob strani. Če bo miselnost postala skupna last vseh, bo krepko povezala postal narod in tako postala cement nove Bolgarije.

Zato so ustanovili poseben propagandni zavod, ki se imenuje »Direkcija za narodno obnovo«. Naloga te propagandne akcije je v tem, da se bo trudila združiti od prejšnjih političnih strank razklane narodne moči in jih povezati za novo delovanje v korist skupnosti, za smotno zgradbo države na novih temeljih. Na ta način bi se tudi izdelala podlaga za novo politično predstavništvo ali nov, sodobnejši parlament. To Direkcijo za narodno obnovo vodijo stari, v borbah utrjeni ideologi, člani društva »Zveno«. Poleg te ustanove, ki vsebuje predvsem mislece, so v zadnjem času ustanovili še »Direkcijo narodne sile«, ki ima nalogo, da izvede notranje politično organizacijo naroda.

Socialno strukturo Bolgarije označuje zlasti dejstvo, da njeno prebivalstvo obstoji iz 80 odstotkov kmetovalcev. Zato velja glavna pozornost »Narodne sile« obnovi vasi. Vse že postoječe stanovske organizacije kmetovalcev, ki so seveda bile doslej razcepljene, podobno kot pri nas, po političnih strankah, se bodo združile v enotno gospodarsko-politično kmetško organizacijo. Bolgarski

kmet potrebuje ne samo stanovske, ampak tudi politično organizacijo, ker je take že od nekdaj vajen. Iz te gospodarsko-politične organizacije, ki je v načrtu, se bodo jemali kasneje tudi predstavniki v novi parlament.

Drugače bodo kmetu prepustili razne tradicionalne uredbe. Župani bodo sicer imenovani, pač pa se bodo volili občinski svetovalci. Ker bo članstvo v tej organizaciji uživalo razne ugodnosti, se pričakuje velika udeležba.

Vzporedno s to, se bodo ustanovile še druge stanovske organizacije, kakor recimo rokodelska, trgovska itd. Kjer so obstojale doslej mnoge profesionalne zveze druga poleg druge, se bodo strnile v eno enoto. Tudi te poklicne skupine bodo pošiljale člane v parlament. To bodo gospodarski zastopniki in bodo delali skupno s političnimi. Torej novi parlament ne bo obstojal kot doslej iz strank, marveč iz političnih strokovnjakov in gospodarskih strokovnjakov, zastopnikov poedinih stanov.

Bolgarom ni bilo do tega, da kopirajo inozemstvo, marveč da ustvarijo nekaj sodobnega, kar bo ustrezalo gospodarskim in notranje političnim zahtevam naroda. Govori se, da bo Bolgarija imela novi parlament že v jeseni.

Pri vsem tem se polaga velika važnost na pripravo mladine za novi notranji red. V to svrhu so v načrtu mladinske organizacije, v katerih se bodo otroci vzgajali za kasnejše politično življenje. Dostop v te organizacije bodo imeli mladi ljudje od 7. do 25. leta. Te organizacije ne veljajo za mladino, ki se šola, marveč zlasti za kmetško mladino, ki kmalu zapusti šolo in je potem prepuščena sama sebi.

Nova vlada je zlasti dobila mnogo opore v mladini. Gre ji v vsem njenem delovanju zlasti za to, da spremeni obliko države ne samo na zunan, marveč tudi na znotraj, da odpre narodu nove studence življenja.

Doma in na tujem

(TEDENSKI PREGLED.)

Ljubljana »mokra« za 60 milijonov letno. Čedna vsotica, ki jo utrošijo meščanje na evičku, dalmatincu, pekrčanu, jeruzalemcu in drugih produktih naših vinskih gor. Tudi piva polokajo meščanje ogromno. Kaj bi se dalo vse v Ljubljani dobrega napraviti, ako bi meščanje le polovico tega pili. Seveda bi potem zabredlo v stiske toliko gostilničarjev. Tega jim ne smemo privoščiti. Zato pa zabrede v stiske nešteto pijancev in pijančkov. Zato trpi in strada nešteto družin, žena in otročičev. Kdor natančno pomisli, se mu bo posvetilo, da pijemo preveč, zato ker pijančujemo, ne pa da bi uživali vino pri obedih kot hrano. Tako delajo drugi narodi in se zdi, da je boljše tako. Seveda mi, ki iščemo resnice, jo mislimo najti le v vinu po latinskem pregovoru: In vino veritas.

Knez in škof Anton Bonaventura Jeglič v aeroplanu. Mimogrede povedano je on najstarejši med cerkvenimi knezi v Jugoslaviji. Toda visoka leta ga niso mogla zadržati, da se ne bi poslužil aeroplana za božjo pot na Trsat pri Sušaku, saj je pa to moderno sredstvo res udobno. Na železnici se celo večnost voziš v vročini, dimu in prahu, tu pa si po polurnem poletu skozi čiste zrač-

ne višave, potujoč po cestah neba, na zaželenem cilju.

Krajevni odbor Narodne odbrane v Vavraždinu je dal natisniti letake z napisom: »Spoštuj kruh in jezik naroda, med katerim živiš!« in »Govori v jeziku našega naroda!« Mislimo, da bi bilo tudi pri nas kaj takega potrebno.

Ameriški Slovenci v Clevelandu se prerekajo o tem, komu bodo postavili spomenik v clevelandskem parku, ali škofu Baragi, ki je oznanjal luč svete vere divjim Indijancem, ali Ivanu Cankarju, ki je oznanjal luč iskrenosti, resnice in pravice ne več divjim, pa tudi še ne spreobrnjenim Slovencem. Čemu ta prepir, ljudje božji. Postavite spomenike obema, vsakemu na enem koncu parka, saj sta bila oba misionarja.

Protibrezbožno razstavo je priredila v Ljubljani organizacija »Pro Deo«. Zbrani material je zanimiv, čeprav more dati naivnemu obiskovalcu napačen vtis, ker si lahko misli, da na Ruskem ni nič drugega kot zgolj klanje in smrt od lakote. Ata »Narod« so seveda v teh vročih dneh, da bo še bolj vroče, pričeli oblegati St. Jakobsko šolo, kjer je bila ta razstava, z brzostrelnimi topovi, tako da so to njegovo akcijo hudomušneži

imenovali »Contra Deum«. Vendar zopet drugi pravijo, da ata »Narod« niso brezbožni, to pa zato, ker so že stari in je skrajni čas, da se spokoré.

Tovarna likerjev Všeteka d. d. v Beogradu je tihotapila špirit v našo državo. Ugotovili so pod streho tovarne 10.000 litrov špirta. Zato je bila tvornica kaznovana z globo 107 milijonov dinarjev. Ravnatelj Bernard Farkaš jo je seveda takoj popihal v Budimpešto.

Strašne ujme so divjale po vsej državi zadnje čase. Najbolj je trpela Bosanska Kostanjica, kjer je vse zalila voda. V dolini Moravice je padala toča, debela kot pest in težka do pol kile.

Knjiga našega rojaka Louisa Adamiča, ameriškega pisatelja, »Struggle« (= Boj), je prepevdana v naši državi.

V Bolgariji še vedno iščejo Vančo Mihajlova. Vendar se doslej še ni posrečilo, da bi našli njegovo zatočišče. Vlada je prepovedala list »Makedonija«. Iz tega je sklepati, da vlada resno misli likvidirati makedonsko revolucionarno organizacijo.

Nikola Tesla, naš jugoslovanski rojak, diaka ameriške tehnike, je odkril takozvane »žarke smrti«, s pomočjo katerih bo mogoče ugonobiti na daljavo 250 milj ladje, aeroplane in kar cele vojske. Baš tega je bilo še treba. Človeštvo je že taka splošna norišnica, da mu bo naš rojak zares ustregel, če mu bo dal v roke to tehnično igračko, s katero bo mogoče ustaviti ogabno prelihanje — in vendar ubijati kar moč na debelo. Lirskim pesnikom, zlasti futuristom se obetajo v teh doživljajih novi, neizčrpni vodnjaki čuvstev.

Škof Fan Noli, bivši albanski ministrski predsednik in glavni zopernik kralja Zogu, se je pomiril s sedanjim režimom. Tako je prav. Iz tega dejstva bo gotovo nastalo kaj pametnega za našo sosedo, v kateri se zadnje čase opaža zdrav obnovitveni pokret.

Mnenje dr. Beneša je optimistično. Pravi, da je Evropa prebrodila najtežje čase. To pa iz naslednjih razlogov: 1. Rusija se je sporazumela z evropskimi narodi; 2. fašistična politika se je spremenila; 3. v kratkem pride zato do italijansko-francoskega sporazuma; 4. bo imel boj treh avtoritativnih režimov (fašizma, hitlerizma in boljše vizma) ugoden vpliv na razčiščenje javnega mnenja v Evropi. Daj Bog, da bi bilo res!

Vzhodni pakt, o katerem smo že zadnjič poročali, se zdi angleškemu zunanjemu ministru Simonu primeren za utrditev miru. Tudi Mussolini je pristal nanj. Ta velika enodušnost, čeprav jo je treba pozdraviti, vsebuje, se nam zdi, drobec neustaljenosti in zato moramo to pozdravljanje vzhodnega pakta sprejeti z blagohotno rezervo.

Mussolini in Dollfuss se bosta v kratkem sestala v kopališču Riccione. Tam bosta plavala in morda tudi tekmovala v crawlu, da se bo videlo, kdo zna bolje. Ko bosta precej proč od brega, se bosta obrnila na hrbet in bosta lahko mirno razpravljala o aktualnih vprašanjih Italije in Avstrije. Morska globina pod njima ju bo vedno opominjala, da so tudi v političnem življenju pod diktatorji globine, v katerih se skrivajo somi in druge pošasti.

400 italijanskih generalov je bilo pred dnevi odlikovanih z redom italijanske kronske. Generalov imajo dosti za vso Evropo. Še kriza jim ne more do živga.

Italijanska politika se je zasukala in udarila pri tem z repom po vodi. Nastal je velik šum, vsi so se spogledali. Začela je hvalliti francosko smer, zoper katero se je pred kratkim še borila. Tudi pri nas vsi veselo pozdravljajo to prvo lastavico. So pa še

Seme, vrženo spomladi, v času oranja in živahnega prekopavanja, v odprte brazde, zagrne za nekaj časa mir, tišina in tema. Toda medtem ne leži pokopano brez upanja na vekomaj. Nad poljem se je zvedrilo nebo, sonce siplje nanj svoje zlate žarke, beli oblaki plavajo nad njim, se včasih zgostijo in porose tihe njive. In v tihoti, ki caruje vseokrog, se dogajajo prečudne stvari — poraja se novo življenje. Iz drobnega semena klije bilka za bilko, da se razraste v klasje, ki se bo pozlatilo na soncu in prineslo obilen sad. Nič ne de, če se tu pa tam razbohoti plevel, ki so ga zanesli med žito vetrovi ali ga je skrivaj zasejala zlobna roka. Narava premaga vse — kjer pa omaga, ji pomaga pametni gospodar. Prav tako, tovariš, klije naše seme. V tihoti srka življenjske sokove in se pripravlja na to, da prodre na dan, kljub vsemu in zoper vse zapreke, zoper ves plevel. To misel, tovariš, nosi v srcu in veruj!

črnogledi, ki se boje, da te ljubke lastavice ne bo pregnala kakšna nenadna burja.

Nemški Kronprinz je bil brez vednosti francoske vlade na Azorni obali. Gotovo je prišel tja iskat oddiha po burnih dogodkih v Nemčiji. Ker pa je bil na obali tako tajno, da nihče za to ni vedel, je gotovo imel tamkaj kakšen tajni sestanek, na katerem so skovali kakšno novo presenečenje. Kaj, bomo kmalu videli.

Reichswehrovski generali, pomnoženi z junkerji so poslali Hindenburgu spomenico, kjer pravijo, naj se izjavi proti narodnim socialistom, češ, da so izgubili simpatije naroda. Vidi se, kam pes taco moli. Socialiste so uničili, narodne socialiste bodo in preostaja le še dvojce: povratek Kaiserja, kar oni seveda želijo, ali pa, če se to izjalovi, komunizem, kar oni kajpada ne želijo.

Hitler je pojasnjeval razloge za dejanja 30. junija v velikem govoru pred nekaj dnevi, ki ga je oddajal radio za vse dele sveta. Vendar pa inozemstvo ni zadovoljil, ker nihče ne uvidi nujne potrebe za krvoprelitje, ki ga je bil zaukazal. Poleg tega se Hitler ni dotaknil zunanje-političnih vprašanj. V Nemčiji je vtis tega govora mešan. Nemška sfinja še noče na dan s pravih odgovorom na vprašanje, ki ga ji je zastavil svet.

Deputacija nemških oficialnih krogov je bila pri berlinskem škofu Baresu ter obžalovala smrt voditelja nemške katoliške akcije dr. Klausnerja, češ, da je bil pomotoma ubit.

Vzorno mesto. Pri St. Etiennu, južnozahodno od Lyona — ta kraj je znan po svoji fabrikaciji orožja — se je nahajalo delavsko mestce Villurbaine. Leta 1931. so sklenili, da ga modernizirajo. Danes je delo gotovo. Hiše imajo po 18 nadstropij. Za vse mesto je urejena centralna kurjava. Vsaka hiša dobiava toplo vodo za kuho in za kopeli. Ulice so razsvetljene z žarometi, ki so nameščeni na višini 5. nadstropja. Vsak žaromet ima 500 vatov in posrebreno steklo, da je svetloba razsejana po vsej ulici.

Politična policija v Rusiji (GPU) je razpuščena. Ali se je ljudstvu preveč zamerila, ali pa je postala premočna. Ustanovljen bo nov komisariat za notranje posle. Opaža se reformna delavnost v Rusiji: zadnjič smo zvedeli, da je bil ustanovljen nov komisariat za vojsko, zdaj pa za notranje posle.

Sovjetska vlada pripravlja veliko ekspedicijo v Severno polarno morje. Imeli bodo na razpolago nad 20 parnikov in ledolomilcev. Vodil bo znani arktični junak prof. Samojlov. Ta ekspedicija seveda ni igrača in

ba! Kdo more reči, da nisem tudi jaz narodni delavec? Sploh ne vem, zakaj nas tako zapostavljajo. Če bi bili vsi bojovníki taki kot jaz — koliko preje bi bilo konec vojske! —

Gospod Emil: Jaz pa sem bil med vojno pri tistem »Korrespondenzbureau« na veselem Dunaju, in der Phäakenstadt an der blauen Donau. Tam smo bili tiči! Vsak dan smo se dobili v kavarni, pri tisti kodrolasi Katrici, in si izmislili kako debelo. Kdor je pogruntal najboljšo raco, je smel dati za en liter. Tako smo na primer objavljali vsak trenotek: »100.000 Russen gefangen!« (100 tisoč Rusov ujetih!) In to so prinesli vsi listi naenkrat — na komando! O koliko smo škodovali s tem ranjki Avstriji! In vendar se je našel tam menda v Novem mestu neki baron in graščak, menda celo nekaj avstrijski državni funkcionar, ki je zahrbtno zbral ta naša poročila o ujetih Rusih ter jih seševal. In tako je ta človek nekega dne javno oznanil, da Rusov sploh več ni, ker so že vsi ali mrtvi, ali pa ujeti! On da je seštel vse številke uradnih poročil, jih pri-

merjal s stanjem ruske armade in ugotovil, da te armade ni več! Pomislita, taka nesramnost! No saj so ga zaprli in samo, ker je bil plemič in je imel ugledne zveze, so ga izpustili. O koliko smo škodovali Avstriji! Ančka — še tri deci! ...

Gospod Tomaž: »Ja, ja, ampak jaz vam povem, da mi ti borci še v sanjah ne dajo miru! Ležim zadnjič tako lepo v topli zakonski postelji, pa se mi sanja, da držim v ustih velik oreh. Tako velik je bil, da nisem mogel ust ne zapreti ne odpreti. Pred menoj pa je stala moja žena (saj vesta, da me ima pod komando!) in mi grozila z metlo: Pregrizni!! Napel sem vse moči, zobje so škripali in se lomili — oreh ni odnehal. Ko mi je padel zadnji zob iz ust in z njim tudi tisti ogromni trdi oreh, sem ga v smrtnem strahu žalostno pogledal. Pomislita — na njem je bilo z velikimi, jasnimi črkami napisano »BOJ!« ... Zbudil sem se ves utrujen in zobe sem tiščal skupaj, dva dni sem bil ves polomljen. Nezaslišano!«

Gospod Emil: »Čujta, tudi meni se je sa-

njal. Da je prišel v naše kraje velik čarodej, se mi je sanjalo. Pa me sreča na ulici in mi reče: No kako pa je kaj? Pa mu odgovorim: E, kako! Nič kaj veselo. Veš, ti vražji bojovníki... — in mu lepo razložim njihovo pogubno delovanje. Pa mi reče čarodej: Ali hočeš videti, kdo od tvojih rojakov je javno ali pa v srcu pristaš »Boja« in kdo ne? Glej, udaril bom s svojo čarobno palico trikrat po tem ljubljanskem nebotičniku, ponosu vaše Slovenije, in videl boš: kdor simpatizira z borci, bo postal bel kot sneg — kdor pa ne, bo postal črn kot Lucifer! In je udaril trikrat... In glej čudo prečudno. Po cesti so hodili skoro sami belo oblečeni ljudje! Taki, ki sem jih smatral za stoočstotne nasprotnike »Boja«, ljudje, na zelo važnih in visokih položajih, pa kmetje, delavci, uradniki — vse je bilo belo! Celotisti ubogi škribonti našega vodilnega časopisja, ki so morali na komando pisati tiste ostre napade na »Boj« — skoro vsi beli! Celotisti hiše — skoro vse bele kot sneg! Le tu in tam si opazil črno stavbo ali črno postavo, nekateri moji dobri znanci in somiš-

ljeniki pa so bili že pol črni, pol beli in marogasti kot zebre! Prava črno-bela reduta! V smrtnem strahu sem pogledal po sebi, če nimam morda tudi jaz že kaj belega na sebi — takrat pa sem se zbudil... Pod odprtim oknom se je zaslislal glas raznašalca najnovejše številke vodilnega dnevnika: »Definitiven obračun z zaplotniki... Borci na umiku!...« Pa mi je kar odleglo...«

Gospod Janez: »Veš, ampak sanje le niso kar tako! Jaz polagam nanje zelo veliko važnost. Ne vem, ne vem — če ni to prst usode!« —

Gospod Tomaž: »Vraga, mogoče bo pa le treba pravočasno presedlati... Gromska strela — v kakšne čase smo prijadrili!«

Pa so »zajamrali vsi trije cvičkarji naenkrat: »Grozno, grozno!... Ančka — še tri deci!...«

DEŽNIK ZAMENJAN.

Delegat, ki je pomotoma zamenjal dežnik na zboru delegatov v Trgovskem domu dne 1. julija, je prošen, da bi ga zamenjal v »Bojue«, Kolodvorska ulica 8.

zabava učenjakov, marveč ima poleg znanstvenih čisto gospodarske interese. Rusi že dolgo dolgo iščejo takozvano severno pot v Atlantski ocean, to je eno, drugo pa je to, da hočejo ugotoviti prirodna bogastva severnih dežel v pogledu rudnin in rib.

Sibirska železnica je dobila drugi tir, in sicer od postaje Narymske do Vladivostoka. Za gospodarski razvoj Sibirije in za povezanost Sibirije z Rusijo je ta drugi tir silne važnosti.

V San Francisku v Ameriki je izbruhnila splošna stavka in se je že razširila na druga mesta. Tudi poljedelski delavci so se ji pridružili. Mestom preti lakota.

Državica Andorra leži visoko v Pirenejih med Španijo in Francijo ter uživa protektorat poslednje. Bila je doslej republika. Toda glej, neki učitelj telovadbe — gotovo ima krepke pesti — se je čez noč oklical za vladarja z imenom Orisa I. Posebno je vzel na piko škofa v Urgelu, ki je bil doslej protektor male Andorre, kjer nihče ne plačuje davkov. Kako bo izhajal kraljevi dvor, to je vprašanje. Če bo vpeljal davke, ga bo kmalu vzela noč. No, če drugega ne, snov za novo opereto imajo vsi komponisti, ki hrepene po lavorikah.

Na Nizozemskem je umrl princ Henrik, soprog nizozemske kraljice. Prihajal je čisto na lov v Slovenijo, se naučil naše govorice in izdal slovensko-nemški lovski besednjak.

Saarski plebiscit, ki se bo definitivno vršil dne 13. januarja 1935. leta, bo gotovo silno razgibal duhove po vsej Evropi. Nemčija dela na vse kriplje, da bi pridobila simpatije saarskega ljudstva zase, Francija pa tudi. Po zadnjih dogodkih v Nemčiji se slišijo iz Saare glasovi, da ne marajo ne k Nemčiji, ne k Franciji, marveč da žele ostati kot doslej, pod upravo posebne komisije Društva narodov. Nemara se jim bo tako res najbolje godilo.

Na Gandija je neki Indijec pripravljaval atentat. Hotel ga je potolči s sekuro in že se je bil splazil v hišo tega velikega človeka. Gandi je za Indijo napravil mnogo neprecenljivega. Vodil je Indijce v borbo zoper angleško upravo. Reči se mora, da je tudi marsikaj dosegel za svojo domovino. Zdaj ti pa pride nekdo in ti vihti sekuro nad njegovo glavo. Tako se svet spreobrača. Ti posojaš hladno vino, oni ti vračajo pekoči strup.

Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov v Celju objavlja, da so bile pri prvem jugoslovanskem Sweepstake izvečene sledeče premije: 1. 105.000 Din, 2. 30.000 Din, 3. 15.000 Din, 40 dobitkov po 1000 Din in 200 dobitkov po 500 Din. Izmed srečk, prodanih v Celju, ni nobena zadela.

Širite »Prelom«!

Dentist - Zubar
F. Palovec
Ljubljana
Kongresni trg šte. 14
Telefon 27-88

Ordinira do konca avgusta
od 8:30 do 13. ure

Kavarna - Hotel - Restavracija

»SLON«
LJUBLJANA

sredi mesta pri pošti

Soba za osebo že po Din 20—
Zajutrek po ceni, menu za obed
Sprejemamo abonente na hrano
Lep senčnat vrt
Kopelj, brivec, masaža, pedikura
Garaža — avtobus

GROM D. Z O. Z.

Carinsko-posredniški
in spedijski bureau
Ljubljana
Kolodvorska ulica 41

Zastopstva v vseh mestih tu- in inozemstva

Naslov za brzojavke:
G R O M

Telefon interurb. 2454

F. HREHORČIČ

Manufakturna veletrgovina
Ljubljana, Tyrševa cesta šte. 28

Telefon 24-04

Dopisi

Murska Sobota. V četrtek, dne 12. julija, se je vršil pri nas ustanovni občni zbor skupine bojnikov. Ob izredno lepem številu udeležencev članov, je bil izvoljen za predsednika notar Koder Anton, med ostalimi odborniki je podpredsednik dobrovoljec sodnik Kancler, tajnika pa advok. konc. Bajlec. Ustanovitev organizacije je bila od tukajšnjega ljudstva nenavadno simpatično sprejeta, kar je razvidno tudi iz tega, da se je pripravljalnemu odboru skoraj brez vsake agitacije v dveh dneh, tako rekoč prostovoljno, prijavilo 97 članov. Ljudstvo kar spontano pristopa k bojevnikiškemu gibanju in bo v najkrajšem času ustanovljenih še nekaj organizacij s precejšnjim številom članov. Ustanovni občni zbor sam se je v Murski Soboti vršil v najlepšem redu ter so člani zlasti Nj. Vel. kralju ob različnih prilikah priredili spontane navdušene ovacije. Občni zbor je otvoril predsednik pripravljalnega odbora advokat Koder, ki je v izredno lepo zasnovanem govoru predložil navzočim prilike, ki so rodile bojevnikiško gibanje ter pomen tega gibanja. Tovariš Bajlec je nato v poljudni obliki prečital in razložil pravila, na kar se je notar Koder v jedrnatem govoru dotaknil najrazličnejših aktualnih socialnih vprašanj s pozivom na navzoče, da naj sodelujejo pri gradnji naše lepše bodočnosti. Občni zbor je napravil na vse navzoče prav ugoden vtis, pa tudi pri ostalem prebivalstvu je vzbudil zanimanje ter voljo za pristop k organizaciji.

Trbovlje. Trboveljska skupina bojnikov je ovađena pri sreskem načelstvu v Laškem. Delikt se je zgodil pri Sv. Katarini nad Trbovljami. Ta tabor je dobro uspel in to ni dalo nekaterim ljudem miru. Ustrašili so se streljanja z nedolžnimi topiči (za kar smo imeli dovoljenje od oblasti). Obtožnica je grozna. Videti je, da je nedolžno pokanje šlo nekaterim ljudem preveč na živce in niso mogli spati.

Prvotno mišljenje bojnikov, da postavi pri občinskih volitvah svojo kandidatno listo, se je opustilo ne zaradi nesoglasja, tudi ne zato, ker nam je manjkalo kandidatov — to so prazne marnje —, pač pa zato, ker naš čas šele prihaja. Naše vrste pa morajo biti trdne in strjene, za kar bomo že znali poskrbeti brez posredovalcev. Za sedaj imajo naši člani proste roke, saj so na obeh listah naši somišljeniki.

Prečna pri Nov. mestu. Iz našega kraja se nismo že dolgo nič oglašili v »Prelomu«. Pa bo morda kdo mislil, da nas ni več, da nas je vzela smrt, katero nam naši »nacionalni« prijateljski že od rojstva prorokujejo in napovedujejo (pa tudi predlagajo in zahtevajo vsepovsod). A mi živimo, ter se prav krepko razvijamo na žalost in jezo naših »kartenslagerjev«, ki so karte vrgli in igro izgubili.

Zopet se je izkazalo, da je resničen slovenski pregovor: »Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade.« — Pripravljalni odbor tukajšnje organizacije »Boja«, ki je bil sestavljen dne 15. aprila in je vložil pravila v potrdilo 21. IV., je po raznih ovirah prejel potrjena pravila dne 15. junija. Že med tem časom pa se je vršil 20. maja javen shod pred cerkvijo, ki je nad vse pričakovanje krasno uspel in se mora ugotoviti, da se s takim shodom ne more ponašati do sedaj še nobena organizacija v Prečni. Dne 29. junija pa se je vršil ustanovni občni zbor, katerega se je brez vsakih razglasov udeležilo 51 mož in fantov. Na ustanovni občni zbor je bil povabljen tudi tov. Klemenčič iz Novega mesta, ki je navzočim razlagal, pojasnjeval in dajal navodila o raznih zadevah. V upravni in nadzorni odbor so bili soglasno izvoljeni sami najboljši možje in fantje iz vse fare in njihova imena so jamstvo, da se bo naša organizacija krepko razvijala, kljub vsem javnim in tajnim nasprotnikom. V 14 dneh je pristopilo v organizacijo že nad 80 članov, a mnogo jih je, ki bi radi pristopili, pa se boje zamere pri raznih političnih generalih. So pa tudi taki, ki ob strani čakajo, ker jim delo ne diši, pa bi pristopili le takrat, ko bi bila žetev. Naj si pa zapomnijo eni kot drugi, da kdor ne pride sejati, tudi k žetvi ne bo vabljen, ker

»rekel že sv. Pavel je,
kdor ne dela — naj ne je.«

Zato pa možje in fantje, vsi poštenjaki, korajžno in pogumno vsi v organizacijo »Boja«.

Žalec. V nedeljo, dne 15. t. m. se je vršil ob treh popoldne ustanovni občni zbor krajevne organizacije »Boja« v gostilni tovariša Hrovata. Tov. Vabič je pozdravil zastopnike krajevnega izvršnega odbora iz Celja mag. Gradišnika, Fona in Hočevarja, ter podal kratko zgodovino organizacije, ki je med drugim priredila veliki žalski zbor, ki je močno odjeknil po vsej Savinjski dolini in dal novega poleta in poguma našemu že skoraj obupanemu in docela apatičnemu ljudstvu. Žalska organizacija šteje doslej že 110 navdušenih in neustrašenih članov, pri-glašajo pa se še vedno novi, tako da bo kmalu ves Žalec v naših vrstah. Pri volitvah odbora so bili izvoljeni sami odločni, borbeni tovariši z V. Vabičem na čelu. Tovariš Fon iz Celja je v stvarnem tonu obrazložil stanje našega gibanja, zlasti je pojasnil stališče dobrovoljcev do »Boja«, na kar je tov. Hočevar poročal o zboru delegatov v Ljub-

Oglašujte v »Prelomu«

in naročajte naš list, ker s tem podpirate dobro stvar!

Svoji k svojim!

Iz same volne za vsa oblačila — Volnene odevje, bareti, prvovrstna bureti svila za dame in gospode ter pletilna volna vseh vrst in barv



Nizke cene, ker prodajamo naravnost konzumentom!

Modno, manufakturno blago kupite ugodno pri tvrdki

Valentin Hladin

Celje, Prešernova ul. 14

Dobra kava,
specerijsko blago,
banaška moka itd.
prav po ceni:

Anton Fazarinc

Celje
Kralja Petra cesta

DEŽNIKE
NOGAVICE

na drobno in na debelo
kupite najugodnejše
v tovarni

JOSIP VIDMAR

Ljubljana
Pred Škofijo 19
podruž.: Prešernova ul. 20

Beograd
Kralja Milana 13

Zagreb
Jurišičeva ul. 8

Drobni oglasi

LIMUZINO petsedežno, Chevrolet novejši tipe, kakor nov, Bosch-razsvetljavica, 4 vrata, takse plačane, poceni prodam. Žirovnik, Tavčarjeva ul. 6. Ljubljana.

VEDNO SVEŽA ŠTAJERSKA JAJCA, čajna in za vlaganje, dobite neverjetno po ceni: R. Jurič, Ljubljana, Frančiškanska ulica 8, dvorišče — levo.

HIŠICO BI KUPIL za 15.000 dinarjev na obroke. 4000 plačam takoj. Hinko Podkrižnik, urar, Veržej 32, pošta Križevci pri Ljutomeru.

GOSTILNA ČINKOLE — Ljubljana, Kopitarjeva, toči plzensko pivo »Prazdroj« in se priporoča.

Čenjeni braveci, zavedajmo se, da moramo v prvi vrsti kupovati pri trdkih, ki oglašajo v »Prelomu«.